

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opuscula Spiritiva - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss. Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. 20. De Amore Dei: Quid sit Amor: Ejus origo, praerogativae, & proprietatis. Amoris Philosophia à quibus discenda: Posse Deum faciliùs amari, quam cognosci

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

gneris à me tenebras depellere vitiorum, & clarificare me luce virtutum.

4. Veni cœlestis amor, & fulgidissima facie tua discute noctem ignorantiae meae.

5. O amor, decus & lux virtutum omnium, explica pompam radorum tuorum in domo cordis mei, ut in lumine tuo te videam lumen æternum.

Ante somnum.

I. **F**Ac me, Jesu dulcissime, super pectus tuum requiescere: da mihi trahere anhelitum de mellifluo corde tuo: influat spiritus tuus suavissimus in animam meam, quicam absorbeat, & inseparabiliter sibi uniat.

2. Tu, quæso, mecum maneat, mecumque dormias hac nocte, ut dormiente corpore mens semper ad te vigilet, & te præsentem videat.

3. Deus creator corporis mei & animæ, respice me misericordia tua, ne tenebricosa peccati caligine involvar.

4. Modera somnum meum, Deus meus, quem sumi præcepisti ad corporis alleviationem; pervigiles concede cogitationes, & mentem sobriam, ne me gravis opprimat sopor.

5. Peto, Domine, & desidero, ut singulæ respirationes meae hac nocte laudem & honorem tibi exhibeant.

6. In manus tuas commendo spiritum meum, redemisti me Domine Deus veritatis.

7. Veni, Divine Amor, & tu mihi somnia dispone, ut in tuum amorem tanquam in somnum suum incumbat cor meum, & in te solo requiescam nunc, & in æternum. Amen.

CAP. XX. De Amore Dei. Quid sit Amor. Ejus origo, prerogativa, & proprietates. Amoris Philosophia à quibus discenda. Possesse Deum facilius amari, quam cognosci.

I. **J**Am quod initio pollicitus fueram pro virium tenuitate, ingenii captu executus sum: nunc consentaneum

neum arbitror nonnulla de divino amore veluti corollarium appingere huic libello; via enim mystica, cujus semita, sicut haecenus docui, brevi compendio perducunt ad Deum, ab amore principium sumit, & finem habet in amore. Est autem Amor complacentia boni, sive propensio appetitus in bonum. Est primus motus voluntatis, omnium reliquorum affectuum principium & radix, omnibus ad omnia ingenus, ut Platonius Phædrus [a] ait. Est vehemens, & bene ordinata voluntas, ut docet Guillelmus Abbas. (b) Est vis animæ naturali quodam pondere ferens eam in finem suum; juxta illud: [c] *Amor meus, pondus meum, illo feror quocumque feror.* Est connexio & vinculum, quo rerum universitas ineffabili amicitia, & insolubili unione copulatur, ut ex hymnis Hierothei magnus Dionysius Areopagita (d) commemorat. Est circulus sempiternus sine & principio carens, propter bonum, ex bono, in bonum, & ad bonum indeclinabili conversione circumiens, in eodem, & secundum idem & procedens semper & manens & remeans. Quicquid in sacris literis, quicquid in libris Sanctorum continetur aut amor est, aut pertinet ad amorem.

II. Si ejus originem quæris, non te ad Symposium Platonis, non ad doctas Poëtarum fabulas mittam: firmiorem enim doctrinam ab eo habemus, qui dixit: [e] *Deus charitas est, & qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.* In ipso puro & summo bono ab æterno Amor fuit quasi ignis semper ardens, omnia accendens, & in se transmutans. Ex eo enim quod Deus suam infinitam pulchritudinem, & excellentiam intuetur, oritur in ipso infinitum amoris incendium, quo Pater seipsum & Filium à se genitum diligit: rursumque Filius eandem in Patrem recipiat dilectionem, qua tantum illum amat, quantum amari dignus est, hoc est infinities infinitè. Hic autem mutuus amor Spiritus Sanctus est, æternus, immen-

a Plato in phædro. b Ab S. Theodorici l. de amore c. 7. c August. lib. 13. Confess. cap. 9. d De divin. nominib. cap. 4. e Ioan. 4. 16.

sus, Patri & Filio coequalis, à Deo prodiens, in Deo manens: à quo, sicut radius à Sole, omnis amor dimanat, propter bonitatem suam infinitam extendens se, & descendens ad creaturas pro cujusque captu & meritis; & omnia denuò ad se reducens: quia ut à Deo exivimus omnes, & venimus in mundum, ita mundum iterum relinquere debemus, & ad Deum redire. Nulla vox est, quæ Amoris dignitatem non dicam explicare, sed nec leviter adumbrare valeat. Nam Amor increatus ipse Deus est, ineffabilis, incomprehensibilis, cujus magnitudinis non est finis. Amor autem creatus donum Dei est altissimum, nobilissimum, inenarrabile, termino carens, ac modo, quia, ut ait mellifluus Bernardus, (f) *Modus diligendi Deum est diligere sine modo.*

III. Quòd si libeat ejus effectus intueri, ut saltem ex illis quanta sit ejus vis & potentia dignoscamus, jam Propheticum torrentem ingredimur, qui pertransiri non potest. Cancellarius Parisiensis (g) ex Cantico amoris quinquaginta ejus descripsit proprietates eroticè, & divinè; sed hanc lucubrationem amoris sagitta vulneratus corporali morte conclusit, ut in patria amantium disceret, quam imperfectè in via de Amore scripsisset. Et quomodò ausum ego in amore rudis & inexpertus ejus prærogativas enarrare? Quomodò, inquit Richardus, (h) *de amore loquetur homo, qui non amat, qui vim non sentit amoris? De aliis nempe copiosa in libris occurrit materia, hujus verò aut tota intus est, aut nusquam est.* Dicam tamen balbutiendo nonnulla, quæ in eximiis amatoribus ipse amor operatur. Amor participatio Dei est, in ipsius pulchritudine & bonitate tanquam in sua causa conquiescens, Deum movet, ut descendat ad creaturas, quia summè sui diffusivus est: tum vicissim creaturas sursum trahit ad pulchrum & bonum. Simplex est, & multiplex, æqualis & inæqualis: actus enim Dei simplicissimus est, quamvis ad infinita se extendat. Amantes Deo assimilant, ipsique jungit inse-

f Init. lib. de diligendo Deum. g Joan. Gerf. sup. Cantic. h De grad. charit. c. 1.

parabiliter, & admirabili quadam Apotheosi divinæ naturæ consortes efficit; quia sibi similes semper quærit, aut efficit, & qui amat manet in Deo, & Deus in eo. Terrenum & falsum amorem dixit Plato, esse animi ardorem in proprio corpore mortui, in alieno viventis; quem effectum operari in anima divinam amorem testatur Dionysius dicens, (i) Amantes sui juris non esse, quia Amor ecstasim facit. Ad ipsum omnia præcepta, omnes leges, omnia consilia reducuntur: neque musicam solum docet, ut quidam (k) asserit, sed omnium artium, omnium scientiarum, omnium virtutum actor, magister, principium, & finis est. Urit, & refrigerat; exaltat & humiliat; vulnerat, & sanat; occidit, & vivificat. Leges præscribit amantibus ipse legis expers: modum rebus statuit modi nescius; finis est omnium sine carens: omnia rapit neminem spolians: omnibus dominatur cunctis subjectus: semper quiescit nunquam otiosus. Non deficit in adversis, quia non vincitur: injurias non rependit, quia non sentit: morte non terretur, quia fortior illa est. Nullam quærit sui causam, non fructum, non mercedem, seipso contentus. Amat qui verè amat, quia amat: amat ut amet, & ad suum recurrens principium semper ex eo sumit, unde jugiter amet. Virtutes omnes nihil aliud esse, quam ordinem amoris asseruit Augustinus: nam si amor desit, quid est spes, quid fides, quid religio, quid fortitudo? Tabescunt omnia instar cadeveris, quæ hoc igne non animantur. Si habuero prophetiam & omnem fidem, & tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.

IV. Quid ergo amore jucundius, quid securius, quid nobilius? Quanta ejus dignitas, & sublimitas; quot tituli, & excellentiæ? Dicant qui experti sunt quid sit amorem incomparabilem esse, insuperabilem, superfervidum, semper mobilem, incessabilem, activum, zelotem, officiosum, omnipotentem. Dicant quæ sint ejus causæ,

i. De divin. nomin. k. Plutarch. in Opusculis.

quæ natura, quis ordo, qui effectus, quæ exercitia, qui gradus, quæ leges, quod initium, qui progressus, quis finis, quæ perfectio. Ego enim conscius infirmitatis meæ & imperitiæ, tantæ rei majestatem & violare timeo, & assequi despondeo. Legendi sunt eximii viri Bernardus, & Richardus, ille in tractatu de diligendo Deo, hic de gradibus charitatis. Legendus Harphius in fine suæ mysticæ Theologiæ. Adde recentiores, Didacum Stellam, Jacobum Salianum, Antonium Gaudier, Laurentium Parisiensem Capucinum, Ludovicum Granatensem, Christophorum Fonsecam, Joannem Calaguritanum Carmelitam, & alios, qui de arte amandi Deum, & de amore Dei doctissima nobis scripta reliquerunt. Adde singulariter nominandum Franciscum Salesium Episcopum Genevensis omni encomio superiorem, cujus libri duodecim de hac re omne ferunt punctum miscentes utile dulci. Nec desunt ex sequiori sexu in amoris philosophia supra communem captum excellentissima Gertrudis, Theresia, Magdalena de Pectiis, tres Catharinæ, Senensis, Genuensis, & Bononiensis, & aliæ; ex quibus plenior de Amore cognitio petenda est.

5. Discet autem amare Deum, qui frequenter ad eum aspiraverit. His enim piis affectibus ignis amoris accenditur, nutritur & in magnum crescit incendium. Dicitur est supra, viam scholasticam longam & difficilem esse, mysticam verò brevem & facilem: quia nimirum multò facilius est Deum amare, quàm cognoscere. *Facilius*, ait Richardus, *(l) ad Deum patet ingressus piè pulsantibus, quam subtiliter perscrutantibus. Pulsat autem qui amat, qui orat, & pulsanti aperitur.* Cui consonans Angelicus Doctor [m] apertè fatetur Deum in hac vita plus amari, quàm cognosci: quia plus requiritur ad perfectionem cognitionis, quàm ad perfectionem amoris. Ad hanc enim sufficit, quòd res ametur, prout in se apprehenditur: ad illam verò necesse est figillatim cognoscere quicquid est in re, partes nimirum, virtutes & proprietates. Probatu

† Luc. 6. 3. m Thom. 1. 2. q. 27. art. 2. ad 2.

hoc exemplo scientiarum, quas aliqui amant ob confusam & imperfectam, quam de eis habent cognitionem; & hoc amore ad eas perfectè discendas incitantur. Eidem sententiæ subscribunt Abbas Vercellensis, & alii Mystici, quos refert & sequitur Seraphicus Bonaventura. (n) Nec obstat illud Augustini, (o) incognita non amari, quia non amat voluntas omnino incognitum; imò ut ait Gregorius, [p] *Amor ipse notitia est.* Et sic debet intelligi commune illud Mysticorum dictum; *Voluntas intrat, ubi intellectus foris stat*: quia amor mensuram cognitionis excedit, & ex tenuissima, atquè obscurissima cognitione ingens amoris flamma accenditur in voluntate, quæ ideò penetrare dicitur suo acumine, quo non intrat intellectus. Non disputo, an possit Deus de potentia absoluta efficere, ut voluntas amet nulla prorsus cognitione præcedente: hoc enim controversum est, nec desunt qui partem affirmativam tenent: (q) sed dico de lege saltem ordinaria non magis posse hominem incognitum amare, quàm pingere super inane. Talis quippe est natura voluntatis, ut aliqua semper cognitione indigeat, quæ facem illi præferat, & ostendat quid appetendum. Ex his autem colligi potest quanta sit mortalium infania. (r) Amare Deum, dum sumus in corpore, plus possumus, quàm vel eloqui, vel cognoscere. Amando plus proficimus, minus laboramus, illi magis obsequimur. Malumus tamen semper quærendo per cognitionem nunquam invenire quod quærimus, quàm amando possidere. Bona quidem est scientia, sed multò melior dilectio: utilis cognitio, sed utilior amor. Scientia sine charitate inflat, & nihil prodest; amor verò sine scientia sufficit ad salutem. Potest homo scientiam habere sine amore; at verò qui amat, quamvis scientiis careat humanitus acquisitis, plura tamen discet, quàm doceat humana; sapientia, quia illum intus magistrum ha-

* Itin. 5. ater. dist. 5. 6. De Trinit. l. 8. c. 4. & l. 10. c. 2. p. Homil. 27. in Evang. q. Valudanus, Ocham. Thomas de Argentina, & alii citati à Sandeo lib. 2. myst. Theol. ubi hanc quæst. diffusè tractat. comment. 6. exercitar. 25. usque ad 30. Vide etiam Alvarez tom. 3. de Orat. lib. 4. c. 8. r. vicus Mirand. lib. de En te & Vno c. 5.

ber, quid docet hominem scientiam. Optimè Rogerius vir extaticus ex ordine Minorum, apud Alvarum Pelagium: *Quid, inquit [s] putas erit, si in intimo tuo intimus sit Deus? A quantis tenebris ad quantas duceris claritates per spiritum ejus? Si illas, quæ in intimis illis sive internis secretis sunt, nosse intimas contemplationes, si illas lucidas illuminationes, si illos fervidos splendores, si illos simplices radios, si illos puros fulgores, si illos vivificos ardores, si illos pacificos sapes, si illos delitiosos, imo delitiosissimos dulcores, si res incognitas & innominabiles, res tamen experimentales perfectè possideres. Ah homo, si hæc experimento nosse, puta quia, ut ego, tenebras ferres graviter vitæ tuæ. Quando autem erit? Putasne videbo? Quando, quando, quando? Omnia in mora: nimium flenda hæc dilatio. Ah, ah, ah? Quid tibi sum ego, aut quid tu mihi, Deus meus? sed quid non mihi es? Hæc verba silentiū sunt, nec extra silentiū & Deum inveniri possunt, quia alibi non sunt. Vis hæc sentire? Attende quoniam nullus sic intrat, nisi prius excesserit; nec deficit, nisi prius introierit; nec transit, nisi prius defecerit; nec apprehendit, nisi prius transierit; nec transformatur, nisi prius apprehenderit; nec intuetur, nisi transformatio præcesserit; nec sic in illum amorem movetur, nisi qui intus & valde intus fuerit; nec in beato illo silentio quietatur, nisi qui illum beatum amorem noverit. Hæc Rogerius, Beatus vir, qui sic sentit, sic amat, sic afficitur. Verè dici potest de divina dilectione, quod olim de Sapientia; *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa*, quia amor omniū bonorum fons est & origo. Quis igitur me separabit ab amore? Tribulatio, angustia, fames, nuditas, periculum, gladius, persecutio? Dicam audacter cum Apostolo (1) me certum esse, certam scilicet in Domino spem habere, quod nulla creatura poterit me separare à charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro, cui cum Patre & Spiritu Sancto honor est, & gloria in cælo & in terra, nunc & semper & in secula seculorum. Amen.*

Finis Vie Compendii ad Deum.